

Árvvusadnojuvvon stáhtaministtar Petteri Orpo, nuortalaččaid ovdaolmmoš Veikko Feodoroff, buorit komissárat, buorit sápmelaččat ja buot olbmot dáppe báikki alde ja dii geat čuovvubehtet stream-sáddaga.

Sápmelaččaid duohtavuoda ja soabadankommišuvdna lea dál olahan dehálaš muttu, go lea gárven raporttas. Mii geat leat ásaankommišuvdna, fertet dál duodai vuđolaččat oahpásmuvvat dasa, guorahallat buot beliid ja váldit dan duodalaččat. Raportta vuodul mis lea buorre vejolašvuohta bargagoahtit ja soabadišgoahtit. Dál lea áigi jurddašit sámeáššiid birra odđa vugiin: boares doaibmavuogit eai leat šat doarvái.

Bargu ii noga dása, go dál dat easka álgá. Soabadeami eaktun lea, ahte raporttas ovdan boahtán áššit váldojuvvojit duodas eaige vearrivuodas šat dáhpuva boahhteáiggis. Sápmelaččaid rašes mitalusat ja vásáhusat galget maid gudnejahttojuvvot. Čohkkejuvvon dieđu ferte oázžut viidát oassin suopmelaš servodagas juohke áidna dásis. Dieđu haga ii sáhte soabadit. Suoma stáhtas lea dál dehálaš ovddasvástádus divvut vássánáiggis dáhpuhuvvan vearrivuodaid ja dikšut boahhteáiggis sámeáššiid buorebut raportta doaibmabijuid vehkiin. Boahttevaš doaibmabijut čájehit geainnu ja buot bargu galgá vuodduuvvat dihtui. Dát goittotge gáibida nana dáhttodili ja čatnašumi badjel bellodatrájáid ja válgabajiid.

Ferte seammás muitit, maid ovddeš Sámedikki ságadoalli Tiina Sanila-Aikio lea árat dadjan: duohtavuoda- ja soabadankommišuvdna ásahepmi ii leat illu iige vuoiu. Kommišuvdna vuodđudeapmi leamašan maŋemuš ja duodalaš doaibmabidju danin, go ovddit vuogit divvut dili eai leat lihkosmuvvan.

Leage hui dehálaš, ahte doaibmabijuid álgit duohtandahkat fuolalaččat. Seamma dehálaš lea váldit sápmelaččaid mielde dán bargui ja sihkkarastit luohhtámuša. Sámediggi lea evttohan doaibmabijuid várás sierra mekanisma, mas livčče mielde buot duohtavuoda- ja soabadankommišuvdna ásaheaddjioassebealit. Dán mekanismii galgaše sihkkarastojuvvot maid resurssat ja doaibmaváldi. Dál vuodduuvvon parlamentáralaš bargajoavku lea sihkkarit stáhtii dárbblaš ja vástida stáhtahálddaha dárbbuide, muhto dat ii leat okto doarvái: sámii jietna galgá maid gullot ja leat mielde nannosit dán barggus. Mii sávvat, ahte parlamentáralaš bargajoavku gudnejahttá sápmelaččaid mitalusaid. Mánngga sápmelačča buohta vássánáiggiid muittašeapmi ja muitaleapmi lea rahpan dološ háviid ja traumaid.

Min evttohan ásaheaddjioassebeliid doaibmabidjanbargajoavku fálašii luhtolaš arena ságastallamii ja ohcat maid oktasaš dáhttodili. Luohhtámuša ja soabadeami huksemii áidna vejolaš geaidnu lea dakkár, mas sápmelaččat leat proseassas albmáláhkái mielde, dássevearadásáš oassebeallin.

Oassin kommišuvdna barggu leat almmustahttojuvvon mánnggat ánssolaš sierračielggadeamit, mat iežaset oasil buktet dieđu sápmelaččaide dehálaš áššiin. Háliidange dán oktavuodas giitit maiddái sin buohkaid, geat leat ráhkadan daid čielggadeamiid. Dat leat addán olu dieđuid dakkár áššiin, mat eai leat ovdal olus ožžon fuomášumi dahje oba gullonge gostege.

Doaibmabidjoevttohusain leat olu áššit, maid mii buohkat beassat suokkardallat. Lea goittotge dehálaš, ahte mii bargagoahtit dakkavide. Mánnggaid doaibmabijuid ferte válmmaštallat eambbo: lea ovdamearkka dihte áigi viimmat gávdnat čovdosiid sápmelaččaid eana- ja čáhcerivttiid ollašuttimii. Seammás gávdnojit mánnggat dehálaš doaibmabijut, maid lea álkit duohtandahkat. Ovdamearkka dihte buot golmma Suomas hubmojuvvon ealli sámeagielaide seailuma dáfus lea dehálaš, ahte sámeoahppit besset lohkat ja oahppat sámeagiela olles riikkas.

Háliidan giitit buohkaid dán rádjai bargujuvvon barggus. Giittán stáhtaministtar Petteri Orpo ja luohhtámušolmmoš Veikko Feodoroff, ja dieđusge maiddái buot komissáraid ja kommišuvdna čállingotti dán stuorra barggus. Giittán maiddái Sipilä ja Rinne-Marina ráđdehusaid, mat álggahedje minguin dán barggu. Giitosat maiddái stáhtaráđi kansliija virgegoddái. Lassin háliidan giitit maiddái sámi psykososiála doarjaga ovttat Uvja, man bargu lea dán lossa proseassa áigge leamašan duodai dehálaš ja mearkkašahti.

Uvja vuodđudeapmi leamašan earenomáš fiinna ovdamearkan lihkosmuvvan doaibmabijus. Uvja mii boahtit dárbbášit ain dás duohkoge, go mánnggaid rašes áššiid giedahallan lea easka álgán. Uvja doaimma sihkkarastin leage čuovvovaččat okta deháleamos bargguin.

Aivve loahpas háliidan vel dadjat daid buot deháleamos giitosiid: stuorra giitu sápmelaččaide, ahte dii lehpēt vuolgán dan bargui mielde. Dii lehpēt muitalan iežadet vásáhusain, addán kriittalašge máhcahaga ja muđuid čuvvon ja dorjon barggu. Rašes áššiid birra muitaleapmi leamašan ovttaskas olbmuide lossat. Dáin duodaštusain lea goit mearihis stuorra árvi midjiide sámeálbmogin. Mii eat boađe vajálduhttit dan, ahte maid min álbmot lea šaddan vásihit ja mii midjiide lea dahkkon. Duohtavuoda- ja soabadankommišuvnna bargu lea čalmmustahttán min historjjá ja dálá áiggi ja mii leat maid oahppan buorebut ipmirdit iežamet, min servodaga ja maddái min álbmoga.

Mii diehtit, ahte mángasiidda ii leat leamašan álki muitalit lossa vásáhusain, eaige buohkat leat háliidan dan oba dahkatge. Sávan, ahte dán barggu vuodul mis lea veháš álkit joatkkit ságastallama ovtas. Din haga dát bargu ii livččii ollašuvvan, iige livččii leamašan vejolaš.

Min buohkaid ovddasvástádussan lea dál sihkkarastit, ahte mii leat leamašan dán luohttámuša veara ja árvosaččat. Giitu.